

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта
(код і назва спеціальності)

предметна спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

освітня програма «Середня освіта: біологія та здоров'я людини»
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Н.В. Граматик
(підпис, ініціали, прізвище)

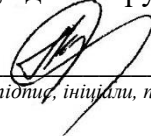
РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін протокол № 1 від «01» вересня 2021 р.

Завідувач кафедри
_____ О.В. Федорова
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності

_____ Л.В. Драгієва
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Букатова О.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін ІДГУ

Рецензенти програми:

Федорова О.В., кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін ІДГУ

Яренчук Л.Г., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін ІДГУ

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 3	Лекції:	
Модулів: 1	18	-
Загальна кількість годин: 90	Практичні заняття:	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	18	-
Семестр: 7	Лабораторні заняття:	
Тижневе навантаження (год.):	-	-
- аудиторне: 3	Семінарські заняття:	
- самостійна робота: 5	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Консультації:	
Мова навчання: українська	-	-
	Індивідуальні заняття:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	54	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни - аналіз негативного впливу різного роду небезпек на життя та здоров'я людини, а також методів, засобів і заходів захисту від них.

Метою вивчення дисципліни є набуття студентами компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Передумови для вивчення дисципліни певні знання з фундаментальних та прикладних наук: фізики, хімії, біології, математики, гігієни та санітарії, екології, економіки, філософії.

Міждисциплінарні зв'язки фізика, хімії, біології, математика, охорона праці, філософія, етика, естетика, соціологія та ін.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта: біологія та здоров'я людини».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК1.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН 1.	Знати наукові та культурні досягнення світової цивілізації, виявляти громадянську позицію щодо територіальної цілісності та демократичного устрою України, дотримання прав людини та опанування загальнолюдських цінностей.
		ПРН 16.	Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуто під час навчання кваліфікацію.
ЗК3.	Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, критично оцінювати соціальні події і явища, прогнозування освітнього процесу.	ПРН 5.	Розуміти трансдисциплінарність сучасного наукового знання; вміти використовувати зв'язки суміжних галузей для формування цілісної природничо-наукової картини світу.
ЗК4.	Здатність до партнерської взаємодії у професійній діяльності із дотриманням морально-етичних і правових норм, принципів академічної доброчесності.	ПРН 8.	Вміти діяти автономно та брати відповідальність за результат, працювати в команді, керуючись національними та світовими цінностями.
ЗК5.	Здатність застосовувати інтегровані науково-природничі знання у життєвих і професійних ситуаціях, творчого впровадження набутого досвіду для збереження власного здоров'я та здоров'язбереження соціуму.	ПРН 19.	Вміти ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ, прогнозувати можливість і наслідки їх впливу на організм людини, а також в межах своїх повноважень приймати відповідні рішення щодо безпеки.
ЗК9.	Здатність працювати в команді та автономно, ефективно комунікувати у полікультурному та трансграничному просторі.	ПРН 8.	Вміти діяти автономно та брати відповідальність за результат, працювати в команді, керуючись національними та світовими цінностями.
Фахові компетентності (ФК)			
ФК.6	Здатність забезпечувати дотримання санітарно-гігієнічних вимог з метою створення інноваційного здоров'язберігаючого освітнього середовища, як домінуючий аспект діяльності закладу освіти.	ПРН 19.	Вміти ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ, прогнозувати можливість і наслідки їх впливу на організм людини, а також в межах своїх повноважень приймати відповідні рішення щодо безпеки.
ФК.7.	Здатність до практичного	ПРН 1.	Знати наукові та культурні

	застосування здоров'яцентрованих природничих знань, теоретично-прикладних засад педагогічного супроводу безпечної життєдіяльності та позитивної соціалізації учнів.		досягнення світової цивілізації, виявляти громадянську позицію щодо територіальної цілісності та демократичного устрою України, дотримання прав людини та опанування загальнолюдських цінностей.
ФК.14.	Здатність розуміти й застосовувати базові знання з медико-біологічних дисциплін для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини.	ПРН 27.	Застосовувати валеологічні методи оцінки й моніторингу стану здоров'я людини, надавати консультаційну допомогу у розв'язанні проблемних питань здорового способу життя, застосовувати знання про сучасні досягнення в галузі дисциплін оздоровчого спрямування.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК1.	ПРН 1.	ПРН 16.		
ЗК3.	ПРН 5.			
ЗК4.				ПРН 8.
ЗК5.		ПРН 19.		
ЗК9.				ПРН 8.
ФК6.		ПРН 19.		
ФК7.	ПРН 1.			
ФК14.			ПРН 27.	

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Категорійно-понятійний апарат із безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.	4	2	2	-	2	-	6	-	-	-	-	-	-	-
2.	Природні загрози, характер їх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
3.	Техногенні небезпеки та їх наслідки. Ризик як кількісна оцінка	4	2	2	-	-	-	6				-	-	-	-

	небезпек.														
4.	Соціально-політичні небезпеки, їх види та особливості	4	2	2	-	-	-	6				-	-	-	-
5.	Законодавча та нормативна база з питань охорони праці	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
6.	Навчання з питань охорони праці	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
7.	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
8.	Електробезпека. Пожежна безпека	4	2	2	-	-	-	6				-	-	-	-
9.	Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Проміжний контроль		+							-	-	-	-	-	-	-
Разом:		36	18	18	-	-	-	54	-	-	-	-	-	-	-

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат із безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення: життя, діяльність, здоров'я, безпека, небезпека, загроза, надзвичайна ситуація (НС), ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.

Тема 2. Природні загрози, характер їх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Загальна характеристика природного середовища. Небезпечні природні явища, їх класифікація. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледиці. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних топологічних явищ: повеней, цунамі, маловоддя, зсувів, селі та ін. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних тектонічних явищ: землетрусів, вивержень вулканів та ін. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних космічних явищ: космічних випромінювань, падіння метеоритів та ін. Біологічні небезпеки. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин. Регіональний комплекс природних загроз. Комплекс заходів із запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їх негативних наслідків.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Загальна характеристика техногенного середовища. Небезпечні техногенні фактори та їх оцінка. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки. Рівні виробничих аварій залежно від їх масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Класифікація небезпечних хімічних речовин за характером впливу на організм людини. Шляхи потрапляння небезпечних хімічних речовин до організму людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою. Організація дозиметричного й хімічного контролю. Фактори, що впливають на безпечність діяльності працівників. Комплекс робіт на об'єкті з попередження НС, локалізації та ліквідації їх наслідків за відомими алгоритмами, технологіями з урахуванням чинних галузевих норм і правил. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Критерії переходу небезпечної події у надзвичайну ситуацію. Класифікація НС за причинами походження, територіальним поширенням та обсягом заподіяних або очікуваних збитків. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їх види та характеристики.

Загальна характеристика соціального середовища. Небезпечні соціальні фактори. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Антитерористичні критерії оцінки вразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їх профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку. Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини. Основні фізіологічні системи організму людини. Захисні властивості

людського організму. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси та властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види стресових станів. Психотипи за реакцією людини на небезпеку. Психосоціальні наслідки впливу негативних факторів небезпек НС. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. Професії підвищеного ризику. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

Тема 5. Законодавча та нормативна база з питань охорони праці. Основні законодавчі акти про охорону праці. Основні положення Закону України "Про охорону праці". Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Гарантії прав на охорону праці. Соціальний захист потерпілих на виробництві. Охорона праці жінок. Охорона праці неповнолітніх. Нормативно-правові акти з охорони праці.

Тема 6. Навчання з питань охорони праці. Організація навчання і перевірки знань з питань охорони праці на підприємстві. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб. Організація проведення інструктажів з питань охорони праці. Стажування, дублювання та допуск працівників до роботи.

Тема 7. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Законодавство в галузі гігієни праці. Фізіологічні особливості різних видів діяльності. Гігієнічна класифікація праці. Мікроклімат виробничих приміщень. Вентиляція виробничих приміщень. Системи опалення. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук. Іонізуюче випромінювання. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання радіочастотного діапазону.

Тема 8. Електробезпека. Пожежна безпека. Електротравматизм та дія електричного струму на організм людини. Види електричних травм. Причини летальних наслідків від дії електричного струму. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Допустимі значення струмів і напруг. Системи засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок.

Сучасний стан щодо забезпечення пожежної безпеки. Основні причини пожеж. Поняття про пожежу. Класифікація пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники, пов'язані з пожежами. Комплекс заходів та засобів щодо забезпечення пожежної безпеки об'єкта. Засоби гасіння пожеж.

Тема 9. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках. Основні теоретичні положення. Втрата свідомості, травми. Термічні впливи. Особливі види травм. Отруєння. Захворювання, пов'язані зі зміною барометричного тиску.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

1. Категорійно-понятійний апарат із безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.
2. Природні загрози, характер їх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.
3. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Ризик як кількісна оцінка небезпек.
4. Соціально-політичні небезпеки, їх види та характеристики.

5. Законодавча та нормативна база з питань охорони праці.
6. Навчання з питань охорони праці.
7. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.
8. Електробезпека. Пожежна безпека.
9. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		дфн	зфн	
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу	11		конспекти лекційних тем
2.	Підготовка до практичних занять	18		відповіді на практичних заняттях
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	4		модульна контрольна робота
4.	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку, в т.ч. конспектування за заданим планом	18		відповіді на практичних заняттях та виконання мультимедійних презентацій
5.	Робота з інтернет-ресурсами	3		індивідуальні завдання, підготовка до МКР, практичних занять
6.	Написання та оформлення реферату	-		реферат
	Разом	54		

Тематика індивідуальних (групових) завдань

З метою поглиблення вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» є виконання індивідуальних завдань відповідно до тем. Завданням до індивідуальної роботи є написання реферату на задану тему.

Теми рефератів

1. Актуальність дисципліни “Безпека життєдіяльності та охорона праці”.
2. Основні етапи розвитку та проблеми забезпечення безпеки життєдіяльності та охорони праці.
3. Поняття сталого розвитку суспільства та його проблеми.
4. Функції, мета та завдання безпеки життєдіяльності та охорони праці.
5. Законодавство України про охорону здоров'я.
6. Законодавство України про охорону праці та пожежну безпеку.
7. Законодавство України про охорону навколишнього середовища.
8. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.
9. Визначення, причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
10. Організація життєзабезпечення населення в НС.
11. Забруднення атмосфери міст.
12. Забруднення міських приміщень.
13. Забруднення питної води в містах.
14. Шумове, вібраційне та електромагнітне забруднення міст.
15. Безпека поведінки людей в умовах міста.
16. Сучасні екологічні проблеми і здоров'я людини

17. Концепція сталого людського розвитку — основа науки про безпеку людини
18. Система "людина — навколишнє середовище" та її компоненти
19. Надзвичайні ситуації в сучасних умовах
20. Економічний аспект охорони праці.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю.* Усна або письмова перевірка вивчення навчальних матеріалів на практичних заняттях.
- 6.2. *Форми проміжного контролю.* Модульна контрольна робота
- 6.3. *Форми підсумкового контролю.* Залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» є навчальні матеріали, які використовуються для перевірки рівня навчальних досягнень студентів: тести.

Під час поточного контролю оцінюється здатність та рівень виконання студентом завдань на практичних заняттях, результати самостійної роботи з навчальною літературою, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Безпека життєдіяльності вивчає:
 - а) засоби особистого захисту
 - б) способи особистого захисту
 - в) *основи захисту особистості
 - г) інструменти захисту особистості
2. Безпека – це:
 - а) *збалансований стан людини, держави, соціуму.
 - б) незбалансований стан людини, держави, соціуму.
 - в) розбалансований стан людини, держави, соціуму.
 - г) стан людини, яка чекає небезпеку

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Критерії оцінювання дослідження у вигляді реферату

п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	0,5
2.	Складання плану реферату	0,5
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	1

4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	1
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	1
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	1
Разом		5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Оцінювання проміжного контролю, тобто модульної контрольної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «30». За кожне правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 30 балів.

**Таблиця переведення балів
за виконання модульної контрольної роботи**

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	
27-30	5	відмінно
23-26	4	добре
16-22	3	задовільно
0-15	2	незадовільно

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Залік отримує студент, який виконав усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни й має достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 35 балів) та проміжний контроль (не менше 16 балів).

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення (підручники, навчально-методичні посібники, плани лекційних та практичних занять, методичні рекомендації до виконання самостійної роботи та індивідуального завдання, тощо), комп'ютерний клас з доступом до мережі Інтернет, відео проектор. Наявність електронних освітніх ресурсів на основі платформ дистанційного навчання MOODLE та Google Suite for Education, автоматизованої системи управління освітнім процесом.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці (Практичний курс): Навчальний посібник . – Кам'янець-Подільський: “Думка”, 2010. – 152 с.
2. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки): Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
3. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека

- життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.
4. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ., 2002. – 328 с.
 5. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.
 6. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
 7. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
 8. Керб Л. П. Охорона праці: Навч. метод. посібник для самостійного вивчення. – К.: КНЕУ, 2001. – 252 с.
 9. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 – 336 с.
 10. Купчик М. П., Гандзюк М. П., Степанець І. Ф. та ін. Охорона праці. – К.: Основа, 2000. – 416 с.
 11. Охорона праці: Підручник. / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та інш. – К.: Основа, 2003. – 472 с. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навч. посібник. Миколаїв: НУК, 2005. – ч.1. Соціальна, техногенна і природна безпека. – 136 с.
 12. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.
 13. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009.- 264 с.
 14. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.
 15. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тищенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2003. – 424с.
 16. Черняков О.Г., Кочін І.В., Сидоренко П.І., Букін В.Є, Костенецький М.І. Медицина катастроф. Навч. посібник. К.: "Здоров'я". 2001, - 348 с.
 17. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. – 304 с.
 18. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005.- 301 с.

10.2. Допоміжні джерела

19. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О.С. Баб'як, О.М. Сітенко, І.В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.
20. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник.

- К.: Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1
21. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвозд'їй С.П. "Безпека життєдіяльності" навчально-контролюючі тести. – Київ: "Саміт-книга", 2005. – 148 с.
 22. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.
 23. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.
 24. Літвак С. М., Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв. - ТОВ "Компанія ВІД". – 2001. – 230 с.
 25. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с.
 26. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України 19.10.2004 року № 126
 27. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.

10.3. Інтернет-ресурси

28. Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.
29. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
30. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
31. Міністерство екології та природних ресурсів України
<http://www.menr.gov.ua/>.
32. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
<http://www.mns.gov.ua/>.
33. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
34. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
35. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
36. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства
<http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
37. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України
<http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року